

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс (044) 277-30-47, тел. (044) 204-48-27

24.03.2015

№

2726/17.2/61-15

на № _____

**Народному депутату України
Левченку Ю.В.**

вул. Грушевського, буд. 5,
м. Київ, 01008

Шановний Юрію Володимировичу!

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, розглянула Ваш депутатський запит від 05.03.2015 № 72-У, надісланий листом Голови Верховної Ради України В. Гройсмана від 06.03.2015 № 11/10-526 щодо підвищення тарифів на електроенергію та роздрібних цін на природний газ для населення та повідомляє.

Відповідно до Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого Указом Президента України від 10.09.2014 № 715/2014 (далі - Положення), НКРЕКП є органом державного регулювання діяльності у сферах енергетики та комунальних послуг. НКРЕКП у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України, актами Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, а також цим Положенням.

Щодо тарифів на електроенергію

Комісія, відповідно до повноважень, визначених Положенням, в тому числі, бере участь у формуванні та забезпеченні реалізації єдиної державної політики у сфері функціонування ринку електричної енергії, розробляє і затверджує порядки (методики) формування цін і тарифів на товари (послуги), що виробляються (надаються) суб'єктами природних монополій та суб'єктами, що провадять діяльність на суміжних ринках у сфері електроенергетики, установлює ціни (тарифи) на електричну енергію, тарифи на її передачу та постачання; здійснює контроль за цільовим використанням коштів, обсяги яких передбачені структурою тарифів і які одержані в результаті провадження ліцензованої діяльності суб'єктами природних монополій та суб'єктами господарювання на суміжних ринках.

003040

НКРЕКП здійснює регулювання цін (тарифів) на товари (послуги) суб'єктів природних монополій в паливно-енергетичному комплексі України, керуючись принципами, визначеними чинним законодавством, головним з яких є принцип балансу економічних інтересів споживачів та виробників, їх товарів і послуг, та забезпечення повного відшкодування споживачем економічно обґрунтованих витрат на виробництво, передачу та постачання електричної енергії.

Законом України «Про електроенергетику» передбачено ринкове формування тарифів на електричну енергію.

Відповідно до пункту 3.7.4 Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електроенергії за регульованим тарифом, затверджених постановою НКРЕ від 13.06.96 №15/1, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України від 08.08.96 1996 за № 433/1458 (із змінами), та Порядку розрахунку роздрібного тарифу на електричну енергію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 року № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги», постанови НКРЕ від 06.05.1998 № 564 «Про затвердження Тимчасової методики розрахунку роздрібного тарифу на спожиту електроенергію, тарифу на передачу електроенергії місцевими (локальними) електромережами та тарифу на постачання електроенергії» роздрібні тарифи формуються за ринковою формулою, яка складається із:

- закупівельної ціни електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії та/або у безпосередніх виробників електричної енергії;
  - тарифу на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами відповідного класу напруги ліцензіата з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, на території ліцензованої діяльності якого перебуває споживач;
  - складової, яка забезпечує покриття витрат з постачання електричної енергії (тариф на постачання);
- нормативних технологічних витрат у місцевих (локальних) електричних мережах.

Тарифи на передачу та постачання електричної енергії формуються відповідно до постанови НКРЕ від 06.05.1998 № 564.

Тарифи на передачу та постачання електричної енергії для кожної енергопостачальної компанії різні і залежать від багатьох факторів, а саме: структури та стану електричних мереж, витрат електроенергії в мережах, структури та обсягів споживання електроенергії, площі території, що обслуговується тощо.

Технологічні витрати в мережі розраховуються та затверджуються відповідно до Положення про порядок подання, визначення та затвердження економічних коефіцієнтів нормативних технологічних витрат електроенергії, затвердженого постановою НКРЕ від 15.08.2013 № 1110.

Оптова ринкова ціна на електроенергію визначається як середньозважена величина вартості закупівлі електричної енергії від усіх виробників, що продають електричну енергію в Оптовий ринок, витрат на диспетчеризацію та утримання магістральних та міждержавних електромереж, витрат на забезпечення функціонування ОРЕ та ряду додаткових загальнодержавних витрат (збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на теплову та електричну енергію,

компенсація пільгових тарифів для деяких категорій споживачів, у першу чергу населення, тощо).

Слід зазначити, що питома вага оптової ринкової ціни на електричну енергію (далі – ОРЦ) в структурі роздрібних тарифів складає близько 80%, рівень якої залежить передусім від фактору **зміни цін на первинні енергоносії** – ядерне паливо, вугілля, природний газ, мазут. При цьому, має місце значна залежність від зовнішніх джерел постачання: 100% закупівель ядерного палива, 75% газу. ОРЦ формується щомісячно на Оптовому ринку електроенергії відповідно до обсягів продажу та ціни вироблення електроенергії генеруючими компаніями ТЕС, АЕС, ГЕС, ТЕЦ, ВЕС, а також враховує зміни цін на первинні енергоносії і затверджується НКРЕКП щомісяця.

Разом з тим, на сьогодні, відповідно до нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та законів України, **окремі групи споживачів мають фіксовані (пільгові) тарифи**, а енергопостачальні компанії – втрати, які виникають від різниці між ринковим і фіксованим (пільговим) тарифом.

З метою компенсації цих втрат та відповідно недопущення погіршення стану розрахунків на Оптовому ринку електричної енергії України енергопостачальним компаніям надається компенсація втрат (дотації) від здійснення постачання електричної енергії, зокрема:

- населенню;
- споживачам (крім населення), які розраховуються за тарифами, диференційованими за періодами часу;
- населенню, яке розраховується за тарифами, диференційованими за періодами часу;
- суб'єктам господарської діяльності, які реалізують інноваційні проекти (відповідно до Закону України "Про електроенергетику");
- міському електричному транспорту за тарифами, встановленими на рівні, як для населення (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.06.2007 № 881 "Про тарифи на електричну енергію для міського електротранспорту");
- на зовнішнє освітлення населених пунктів (відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2004 № 761-р "Про заходи щодо поліпшення освітлення населених пунктів").

Сума дотацій, що надаються енергопостачальним компаніям для покриття збитків від постачання електроенергії таким споживачам включається до складу ОРЦ.

Тарифи на електричну енергію для населення також розраховуються за ринковою формулою відповідно до Порядку розрахунку роздрібного тарифу на електричну енергію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 року № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» та постанови НКРЕ від 06.05.1998 № 564.

Тарифи на електроенергію, що відпускається населенню, у квітні 1999 року були встановлені на економічно обґрунтованому рівні.

Протягом тривалого періоду вони не змінювалися, лише у 2006 році тарифи на електроенергію для населення двічі збільшувалися по 25 % (з 1 травня та з 1 вересня). Наступна зміна тарифів для населення відбулася протягом 2011 та 2012 років шляхом впровадження блочних тарифів на електроенергію (введення градації

різних рівнів тарифів для окремих груп споживачів в залежності від обсягів споживання). 1 червня 2014 року прийнято рішення щодо підвищення тарифів на електричну енергію для населення в межах від 10 % до 40 % в залежності від обсягів споживання електроенергії, середнє зростання становило 14%.

В той же час, протягом 2006 – 2014 років відбулось зростання середньозваженого роздрібного тарифу на електричну енергію з 30,4 до 122,8 коп./кВт·год з ПДВ, або в 4 рази.

Зазначене пояснюється тим, що протягом 2006 - 2014 років відбулося суттєве зростання вартості енергоносіїв та відбувся об'єктивний процес зростання суми дотування окремих категорій споживачів внаслідок застосування фіксованих (знижених) тарифів на електроенергію (обсяги перехресного субсидіювання) відповідно до Законів України та рішень Кабінету Міністрів України.

Дотації протягом 2006 – 2014 років зросли з 5,4 млрд. грн. до 40,8 млрд. грн (без ПДВ) або в 7,5 разів. Так, за 2014 рік ці дотації склали – 40,8 млрд.грн. (без ПДВ), що складає понад 30 % в структурі ОРЦ (довідково: станом на 01 березня 2015 року ОРЦ становить 103,7 коп. за 1 кВт·год (без ПДВ).

Також, одним із факторів зростання середньозваженого роздрібного тарифу на електричну енергію є девальвація гривні до американського долара.

У зв'язку з цим відбувався об'єктивний процес зміни рівня оптової ринкової ціни електроенергії та витрат на її передачу і постачання в сторону збільшення. Внаслідок цього, у січні 2015 року діючі тарифи на електроенергію для населення відшкодовували лише близько 21% економічно обґрунтованих витрат з виробництва, передачі та постачання електроенергії. Тобто населення фактично оплачує в середньому менше ніж ¼ реальної вартості електричної енергії.

Різниця в тарифах для населення між фіксованими та ринковими рівнями компенсується енергопостачальним компаніям через механізм дотацій за рахунок промисловості, залізничного транспорту, бюджетних організацій та інших споживачів. Тобто відбувається перехресне субсидіювання населення за рахунок інших споживачів. Таким чином, на сьогодні непобутові споживачі через необхідність дотування населення сплачують за електричну енергію на 26% дорожче.

Отже, з метою економії енергоресурсів та зменшення навантаження на державний бюджет, пріоритетним завданням вдосконалення державної тарифної політики в електроенергетиці є приведення тарифів на електричну енергію для населення та інших споживачів, для яких застосовуються знижені тарифи на електроенергію, до економічно обґрунтованого рівня, що дозволить скоротити обсяги перехресного субсидіювання в електроенергетиці.

Зважаючи на викладене, Комісія прийняла постанову від 26.02.2015 № 220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається населенню», що дозволить зменшити розрив між рівнем реальних витрат з виробництва, передачі та постачання електроенергії та фіксованим тарифом, за яким на цей час населення сплачує за спожиту електроенергію. При цьому, середньозважене зростання тарифів становить 45,2%.

Для розрахунку тарифу на електроенергію, що відпускається населенню (у тому числі, яке проживає в житлових будинках, обладнаних кухонними електроплитами), враховувались Прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку

України на 2015 рік, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2014 року № 404 (у редакції постанови КМУ від 22.12.2014 року № 707 (прогноз, сценарій 2), зокрема індекс споживчих цін, який складає – 117,9. Таким чином, запропоновано збільшення тарифу 1 блоку на 17,9% (внаслідок необхідності округлень тарифів збільшення становить 19%).

Крім того, постановою передбачено поетапне збільшення тарифів на електричну енергію, що відпускається населенню наступним чином (коп. кВт·год з ПДВ):

Етапи підвищення						
		з 01.04.2015	з 01.09.2015	з 01.03.2016	з 01.09.2016	з 1.03.2017
Середнє зростання тарифів на електричну енергію, що відпускається населенню до попереднього тарифу	Тариф	51,2	62,8	77,3	97,28	122,77
	% зростання	45,2%	23%	23%	26%	26%
Тариф 1 блоку (для населення, яке споживає до 100 кВт·год (150 для сільської місцевості)(у тому числі, яке проживає в будинках обладнаних, обладнаних кухонними електроплитами)	Тариф	36,6	45,6	57	71,4	90
	% зростання	19 %	25%	25%	25%	26%
Тариф 2 блоку (для населення, яке споживає понад 100 кВт·год до 600 кВт·год електроенергії на місяць)	Тариф	63	78,9	99	129	168
	% зростання	50 %	25%	25%	30%	30%
Тариф 3 блоку (для населення, яке споживає понад 600 кВт·год електроенергії на місяць)	Тариф	140,7	147,9	156	163,8	168
	% зростання	5%	5%	5%	5%	3%
Тариф для багатодітних, прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу незалежно від обсягів споживання електроенергії	Тариф	36,6	45,6	57	71,4	90
	% зростання	19%	25%	25%	25%	26%

Тариф для гуртожитків (які підпадають під визначення «населення, яке розраховується з енергопостачальною організацією за загальним розрахунковим засобом обліку»)	Тариф	36,6	45,6	57	71,4	90
	% зростання	19%	25%	25%	25%	26%
Тариф для населення, яке розраховується з енергопостачальною організацією за загальним розрахунковим засобом обліку та об'єднане шляхом створення юридичної особи, крім гуртожитків	Тариф	63	78,9	99	129	168
	% зростання	50%	25%	25%	30%	30%
Тариф на електроенергію, що відпускається релігійним організаціям, дитячим центрам «Артек» і «Молода гвардія» та міському електричному транспорту	Тариф	63	78,9	99	129	168
	% зростання	50%	25%	25%	30%	30%

Реалізація зазначених заходів дасть можливість з 1 березня 2017 року привести тарифи на електроенергію для побутових споживачів до економічно обґрунтованого рівня, який діяв у січні 2015 року (122,8 коп. кВт·год. з ПДВ) та розрахований без врахування дотаційних сертифікатів, що у свою чергу дозволить обмежити темпи зростання роздрібних тарифів на електричну енергію для інших (непобутових) споживачів.

Варто зазначити, що пунктом 2 розділу XII Коаліційної угоди, укладеної учасниками коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання та підписаної Політичною партією «Народний фронт», Партією «Блок Петра Порошенка», Політичною партією «Об'єднання «Самопоміч», Радикальною партією Олега Ляшка, Політичною партією Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», передбачена поетапна ліквідація перехресного субсидіювання та вирівнювання цін на природний газ та електричну енергію, а також поступова ліквідація перехресного субсидіювання (багаторівневої тарифної системи) шляхом встановлення цін та тарифів для всіх споживачів, включаючи населення, на економічно обґрунтованому рівні та одночасне здійснення переходу до адресних дотацій соціально-вразливим верствам населення (протягом 2015 - 2017 років). Введення мораторію на надання

нових пільгових цін та тарифів для окремих галузей промисловості та споживачів електричної енергії та газу на рівні закону.

Крім того, виконуючи положення Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2010 – 2012 роки, за ініціати́ви НКРЕКП 23 лютого 2015 року відбулось засідання постійно діючого тристороннього дорадчого органу при НКРЕКП, до складу якого входять представники Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні, Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні та НКРЕКП, на якому відбулось обговорення рішення про підвищення тарифів на електроенергію для населення (в залежності від обсягів споживання).

Щодо роздрібних цін на природний газ для потреб населення

Відповідно до положень постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1729 “Про забезпечення споживачів природним газом” потреби населення у природному газі задовольняються за рахунок ресурсів газу власного видобутку, а у разі нестачі – за рахунок інших ресурсів НАК «Нафтогаз України».

Роздрібні ціни на природний газ для потреб населення визначаються відповідно до Порядку встановлення роздрібних цін на природний газ для населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 року № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» (із змінами), та розраховуються НКРЕКП виходячи із:

середньозваженої ціни природного газу як товару, що видобувається суб'єктами, зазначеними у частині першій статті 10 Закону України «Про засади функціонування ринку природного газу», та інших ресурсів суб'єкта, уповноваженого Кабінетом Міністрів України на формування ресурсу природного газу, що використовується для потреб населення (далі – уповноважений суб'єкт);

питомих витрат уповноваженого суб'єкта, пов'язаних із закупівлею та реалізацією природного газу населенню;

збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності (відповідно до Податкового кодексу України – 4%);

загального тарифу на транспортування природного газу;

середньозваженого тарифу на постачання природного газу;

податку на додану вартість (відповідно до Податкового кодексу України – 20%);

планованого річного обсягу споживання природного газу населенням, передбаченого прогнозним річним балансом надходження та розподілу природного газу;

планованих річних обсягів розподілу природного газу для потреб населення, що видобувається суб'єктами, та інших ресурсів природного газу, що належить до інших ресурсів уповноваженого суб'єкта, передбачених прогнозним річним балансом надходження та розподілу природного газу.

З метою виконання пункту 4 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» щодо здійснення НКРЕКП у I кварталі 2015 року перегляду цін на природний газ для споживачів та зменшення дефіциту ПАТ "НАК "Нафтогаз України", розпорядження Кабінету Міністрів України від 27

лютого 2015 року № 129-р «Про схвалення проекту Листа про наміри Уряду України і Національного банку України до Міжнародного валютного фонду та проекту Меморандуму про економічну та фінансову політику» та з урахуванням листа Міністерства фінансів України (від 28 лютого 2015 року № 31-12240-03/6404) і положень Меморандуму про економічну та фінансову політику (Лист про наміри від 27 лютого 2015 року № 3080/0/2-15 Уряду України і Національного банку України до Міжнародного валютного фонду) НКРЕКП здійснено перегляд роздрібних цін на природний газ для населення.

Основні фактори, які вплинули на зростання роздрібних цін на природний газ для потреб населення:

- дефіцит ресурсу природного газу, пов'язаний, зокрема, із зменшенням його видобутку;

- необхідність збільшення цін на товарний природний газ для газодобувних підприємств, які підпадають під вимоги статті 10 Закону України «Про засади функціонування ринку природного газу» та здійснюють продаж газу власного видобутку для потреб населення, у зв'язку із збільшенням ставки рентної плати за користування надрами та з метою збільшення капітальних інвестицій у газодобувну галузь;

- зростання ціни на імпортований природний газ у зв'язку з девальвацією гривні до долара США;

- необхідність перегляду тарифів на транспортування природного газу магістральними та розподільними трубопроводами у зв'язку, зокрема, з підвищенням граничного рівня ціни на природний газ, який використовується на виробничо-технологічні потреби газотранспортних та газорозподільних підприємств та зменшенням обсягів транспортування природного газу магістральними та розподільними трубопроводами та його постачання.

Враховуючи викладене та з метою приведення роздрібних цін на природний газ, що використовується для потреб населення до економічно обґрунтованого рівня; забезпечення приросту власного видобутку природного газу; фінансової стабілізації газодобувних, газотранспортних, газорозподільних, газопостачальних підприємств та НАК «Нафтогаз України»; виконання вимог законодавства та положень Меморандуму 3 березня 2015 року прийнято постанову НКРЕКП № 583 «Про встановлення роздрібних цін на природний газ, що використовується для потреб населення» (zareєстровано в Міністерстві юстиції 03 березня 2015 року за № 242/26687.

Запровадження нових рівнів цін на природний газ для населення дасть можливість встановити рівні умови оплати за природний газ незалежно від наявності чи відсутності лічильників газу, стимулювати вжиття заходів з енергозбереження, оплачувати за природний газ за «соціальною» ціною в період з 01 жовтня по 30 квітня (включно) при використанні природного газу на опалення в обсязі до 200 м³ на місяць.

З повагою
В.о. Голови Комісії

Д. Вовк